

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:

Brasovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Jofa si Dumineca.

Pretiul abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Se prenumera:

la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunziurile:

un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru fucare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primesc. — Manuscrise nu se
retransmisi.

▲ m u l u X L I I .

Nr. 19.

Joi, 20 | 8 Martiu

1879.

Brasovu, 6 (18) Martiu.

Tactică maghiarilor față de noi români am fostu caracterisat' o nu de multu. Ei mai antaiu ne insulta si ne amenintia, more patrio, in modulu celu mai brutu, apoi vediendu, că totu nu-o scotu la cale, mai schimba tonulu din candu in candu pe cōrd'a „fratietatii“ si se incércă a ne capacitate — pe „sermanii“ de noi, cari nu cunoscem „adeveratele“ nōstre interese. Asia dupa multele injuraturi asupra Episcopilor romanî, vine „unu Secuiu betranu“ si intr'unu articulu intitulatu „A român popák mozgalmairol“ si publicat in fruntea diuarului „Kelet“ Nr. 52, scrisu in tonulu „fratietatii“, voiesce a ne dovedi, că proiectul de lege privitoru la introducerea limbei maghiare in scōlele poporale s'a facutu tocmai in folosulu romanilor. „Secuiul“ nostru adeca vede cu dorere, că junimea romana „de aceea nu pote ajunge la oficie, că-ci nu scie unguresce“ si faimosulu proiect o va mantuif numai din starea acēst'a de compatimitu.

Ferescă Ddieu, se intramu cu Secuiul nostru in discussiuni asupra ideei de statu, asupra marei cestiuni a egalei indreptatiri, care trebuie se se rezolve mai curându seu mai tardi, si care nu admite, — mai cu séma cătu privesce Transilvani'a — necessitatea absoluta, că in tōte oficiele publice ale statului se se intrebuintizeze numai limb'a maghiara, — o asemenea disputa c'unu Secuiu si inca c'unu Secuiu betranu ar' fi numai o curata perdere de timpu. Dér' ne vomu pune unu momentu pe bas'a de dreptu a acestuia si vomu cercetă, că óre in adeveru romanii, pentru aceea nu au potutu incapă pēna acuma la oficie, pentru că nefindu inca introdusa limb'a maghiara in scōlele poporale romane n'a avutu cunoscentia ei?

Abstragându dela aceea, că de candu s'a inceputu „lumea maghiara“ (a magyar világ) si cu ea asuprirea poporului romanu, multi fii ai acestuia, pe cari i-au iertatui giurstarile, n'a mai reflectatuit a intră in servitiulu statului, ci au imbraçisiatu alta cariera, dér' multi se aflau deja in oficie si inca si mai multi se vedeau siliti a cere, că se fia aplicati, că functiunari ai statului, ai comitatului seu ai comunelor. Este unu faptu, pe care Secuiul nostru ar' trebuif se si 'lu noteze bine, că toti Romanii, căti s'a pregatitul pentru oficiele publice, cunoscu bine limb'a maghiara, fara că se fi inveniatu in scōlele poporale. Este o raritate că unulu dintre amplioati de nationalitate romana s. e. se nu cunoscă celu puçinu trei limbi, cea romana, maghiara si germana. La maghiari sunt rari aceia, cari sciu doue limbi si, se cauti cu lumina, abia vei află, pe unulu, care se cunoscă perfectu trei limbi ale patriei.

„Secuiul“ nostru isi pote face dér' o idea despre aceea, cumu judeca judecatorii maghiari in causele partilor romanî si sasesci, a caror limba nu o precep. Mergă d-s'a pe la tribunalele penale si véda cumu judecatorii maghiari se uita uimiti unulu la altulu, neintielegendu ce le spunu martorii si ce vorbesce inculpatulu, véda cumu procurorulu acusa in limb'a maghiara pe unulu, care din tōta vorbirea lui nu precepe nici macaru unu cuventu, cumu ilu apera apoi advocatulu in aceea-si limba, cumu i se publica sentintia totu unguresce si cumu i se spune in fine in termini cătu se pote de stricati si incurcati romaneschi, că are se fia tramsu pe 15 ani in temnitia! Se asculte apoi d-s'a pe judii adusi de pe pustele Ungariei in Transilvani'a, cumu se intielegu cu partile romanî si sasesci prin căte unu servitoriu, care nu cunosc nici o limba bine! Acēst'a este libertatea de limba, cu care se lauda corespondentulu diu-

riului maghiaru?

că nu sciu unguresce. Dér' óre nu era bine, că spre motivarea acēstei ingrigiri „fratiesci“ se ne fi spusu totodata, căti romani dintre cei cualificati, cari cunoscu bine si limb'a maghiara, au fostu aplicati pēna acuma in oficiele publice ale statului? Si crede cumva „Secuiul“ nostru că de acēst'a nu se afla destui intre noi? Se caute numai, că va gasi căti va voi. Barbatii cualificati in ramulu administratiunei politice si alu justitiei nu ne au lipsit u ne voru lipsi nici de aici inainte. De ce cu tōte aceste nu vedemai mai nicairi functionari de nationalitate romana, de ce si acei vreocativi, cari posedu tōta cualificatiunea si cunoscintia de limbi si cari occupa astadi ici colea cătu unu postu mai neinsemnatu nu potu nicidecumu inaintă? De ce in loculu acelora functionari mai inalti de nationalitate romana, cari pēna ce erau in viétia n'a potutu fi delaturati, mai tardi dupa ce au repausat u nu s'a numit u nici unu singuru functionari de aceea-si nationalitate?

Déca d-s'a voiesce exemple, 'i potemu servi si cu cateva de aceste. Era unu romanu presedinte de senatu la Curia (V. L. Popu), altulu jude la Curia, (Alduleanu) alu treilea vice-presedinte la tabl'a reg. (D. Moga) alu patrulea: jude la tabla (Bardosi). Dupa ce repausara acesti'a in loculu loru nu s'a mai numit u romani. Asia s'a intemplatu si pe la tribunalele de prim'a instantia. — Apoi căti romani sunt aplicati astadi in oficile comitatense? Déca vei merge tocmai in acele comitate, in cari majoritatea locuitorilor e romana, abia vei află căte unu sermanu de vice-notariu romanu, pe care ilu tienu acolo numai din causa, că-ci totu mai vine căte o scrisore romanescă dela căte unu preotu, dascalu ori altu carturariu romanu si trebuie se fia cineva la prefectura, care se-o pote ceti. Si judii pe la tribunale sunt inca si mai rari decatii vice-notarii prin comitate.

Nu lips'a de barbati apti, cari se cunoscă limb'a maghiara este dér' caus'a, pentru care romanii nu potu incapă la oficiele publice, nu acēst'a este bub'a, pe care spera „Secuiul“ nostru, că o va poté vindecă proiectulu de lege alu d-loru Tisza-Tréfort. Alta, cu totulu alta este dorerea celoru cari ceru de urgiatia votarea acestui proiectu, ea este basata in sistemulu domnitoriu, in tendintiele suprematisatore de rassa ale maghiarilor, ea este insasi — maghiasarea.

Si déca este asia pentru ce acēst'a comedie cu intentiunile cele bune, cari pretindeti ale nutrī dī si nōpte pentru nationalitatea nōstra? Unde mai incepe asta nationalitate, limb'a, datinele si desvoltarea ei romanescă in cadrulu dorintielor aspiratiunilor si scopurilor vōstre? Déca astadi din functiunarii romanî ocupă numai cătiva nesce posturi forte nevinovate, caus'a nu a fostu, că nu ar' fi sciutu se se intielégă cu ministrulu unguresce, ci ei au fostu respinsi si inapoiati numai si numai pentru că erau romanî, pentru că că romani cu semtieminte romanesci nu voiau si nu poteau se promoteze interesele de rassa ale maghiarilor. De ce maghiarii nu o spunu acēst'a pe fața, de ce nu marturisescu mai bine, că ei de aceea dorescu că toti locuitorii din Transilvani'a si Ungari'a se invenitie limb'a maghiara, pentru că pe viitoru se n'aiba lipsa in oficie nicairi de nemaghiari si pentru că functiunarii loru se fia scutiti de imens'a greutate de a invenitá si alta limba pe lenga cea maghiara?

Si déca maghiarii nu au scopulu de a ne paraliză desvoltarea nationala si de a ne maghiarișă de ce mai staruiescu pentru introducerea limbii loru in scōlele nōstre poporale, candu tōta lumenă vede si recunoscă, că in 3—4 ani de instrucțiune elementara este impossibilu de a invenitá pe unu copilu o limba straina, că si ceea ce va invenitá va uită intr'unu singuru anu si candu mai departe este evident, că nu necunoscintia limbii maghiare a festu caus'a că se afla atatu de puçini

nemaghiari in oficie publice? Ce folosu ne pote aduce noue romaniloru s. e. acea introducere ori că acel'a va fi folosulu, că copiii de romanu pe langa aceea că nu voru poté invenitá unguresce in cursulu elementariu voru neglege si studiulu limbei loru materne si asia nu se voru alege cu nimicu? Acēst'a este scopulu ce voru se 'lu ajunga prin acelu proiectu?

Déca maghiarii voieau se ne aduca unu folosu se ne faca unu bine, atunci trebuiea se aplice inainte de tōte in oficie ómeni de aceia, cari se cunoscă limb'a poporului nostru, că-ci deregulatorii sunt pentru popor, ear' nu poporul pentru deregulatori!

Este petrundiatoriu de anima cumu vine in fine „Secuiul“ nostru si lauda liberalismulu maghiaru, care la 1868 a mersu asia departe pēna a garantă printro lege anumita, că nemaghiarii potu se se folosesc de limb'a loru in comitate, in comune si inaintea judecatorilor. Da, acēst'a lege esista in adeveru, dér' care maghiaru o respectea, cumu se esecuta ea in pracsă? §-ulu 6 alu acestei legi (A. L. LXIV din 1868) dice spre exemplu, că amplioatii jurisdictiunilor se se folosesc in coatingerile loru cu comunele, cu adunarile, cu reunioniile, cu institutele, cu privatii de limb'a acestora. Intrebamu acuma care oficiu politicu scrie ordinele la comunele romane in limb'a romana? §-ulu 8 alu acēlei legi cere intre altele că judele se pōrte procesele verbale (protocoale) in limb'a ce si-o alegu partile litigante. Intrebamu si aci, déca unu jude romanu ar' scrie astadi unu processu-verbalu in limb'a romana, nu ar' fi vai de elu, nu ar' fi timbrat de daco-romanistu si datu afara din oficiu? §-ulu 27 in fine dice, că la oficiele judiciale si jurisdictiunale ale tierei si mai alesu la demnitatile de comiti supremi se se aplice căti mai multi individi apti din diferite națiunalitati cu cunoscintia deplina a limbelor necessarie. Căti s'a aplicatu, căti comiti supremi cu desebire s'a numit u dintre nemaghiari? — Provocam pe corespondentulu maghiaru se ne spuna in consciintia curata că óre observatus'a macaru o singura dispositiune din acēst'a lege de nationalitate?

Aceea că ne amu conservatu dulcea nōstra limba din timpii lui Decebalu si Traianu pēna astadi, nu avemu a-o multiamă maghiariloru ci poterei de viétia a elementului nostru, care cu tōte persecutarile nu s'a lapedatu de religiunea si limb'a s'a. Dér' acēst'a impregiurare pe care o accentuează „Secuiul“ nostru este numai unu argumentu poternicu in contra acelui proiectu de lege, care, ignorandu totalu legile desvoltarei nōstre naturale, are de scopu a ne impedecă in cultur'a limbii nōstre si a ne prepară pentru assimilarea cu rass'a maghiara — si acēst'a tocmai acuma in period'a deșteptarei consciintiei nationale a tuturor poporilor europene!

Eata faimosulu proiectu de lege, cumu a fostu presentat u cu puçine modificari dietei maghiare:

Proiectu de lege
asupra instructiunii obligatorice a limbii maghiare in scōlele poporale.

Fiindu-că este necessariu, că se se ofere ocaziea fie-carui cetătanu a invenitá limb'a maghiara, că limba a statului, se statorescu spre acestu scopu urmatorele dispositiuni:

§ 1. In preparandii confessionale nemaghiare, in cari limb'a maghiara si asia este introdusa că studiu obligatoriu conformu §§ 13 si 88 a art, de leg. XXXVIII: 1868, ea se va instruă in viitoru intr'atatea óre, că fie-carui candidatu de invenitoriu se i fia possibilu in restimpulu cursului in-tregu se o vorbeasca si se o scrie.

§ 2. Dupa trei ani (va se dica dupa un curs de preparandia) sotociti dela intrarea in viore a acestei legi, nime nu poate dobendi o diploma de invetitoriu, nici nu poate fi aplicatu ca invetitoriu seu ca invetitoriu auxiliaru, care nu 'si-a insusit limb'a maghiara intr'at'a, incat se fia in stare a o propune in scolele poporale.

§ 3. Invetitorii, cari sunt deja in oficiu seu intra in oficiu in decursulu celor trei ani amintiti in paragrafulu precedentu, sunt deobligati in terminu de 6 ani dela intrarea in viore a acestei legi a 'si insusit intr'at'a limb'a maghiara, incat se fia in stare a dovedi prin depunerea unui esamenu, ca sunt capabili a da instructiune in limb'a maghiara.

Astfeliu de invetitori, cari pe candu va intrá in viore acésta lege vor fi trecuti peste 50 de ani, la cererea loru, potu fi dispensati de ministrul de culte si instructiune dela acestu obligamentu.

§ 4. In astfeliu de scoli elementare seu scoli poporale superioare, unde pena acuma limb'a maghiara n'a fostu studiu obligatu, der' se afla aplicatu unu astfeliu de invetitoriu, care este in stare a-o instruá, limb'a maghiara se va introduce, in anulu, ce urmeza dupa intrarea in viore a acestei legi, ca studiu obligatoriu.

§ 5. Peste totu limb'a maghiara va fi in tota tiéra dupa espirarea de 6 ani, numerati dela intrarea in viore a acestei legi la tote scolele elementare si poporale-superioare studiu obligatoricu, cu exceptiunea casurilor de dispensare amintite in § 3.

§ 6. Si inaintea terminului, amintit in paragrafulu precedentu, deca intr'o scola este aplicatu unu astfeliu de invetitoriu, care se fia in stare a instruá limb'a maghiara, acésta se fia introdusa imediatu, ca studiu obligatoriu.

§ 7. Despre aceea, ca, in cari comitate seu in cari parti ale acestora se se introduca treptat obligamentulu instructiunei limbei maghiare inca si inaintea terminului ficsatu: va hotari ministrul de culte si instructiune in cointelegeru cu ministrul de interne la propunerea jurisdictiunei respective.

§ 8. Esecutarea hotaririlor si dispositiunilor transitorice, cuprinse in paragrafii precedentii o va controla ministrul de culte si instructiune prin celealte organe, ce sunt numite in legea despre oficiile scolelor poporale (§ 3 art. de lege XXXVIII : 1879).

§ 9. Cu esecutarea acestei legi se insarcinéaza ministrul de culte si instructiune si ministrul de interne.

Budapest'a, 11 Martiu 1879.

Augustu Trefort, m. p.

Voci asupra proiectului de maghiarisare alu d-lor Tisza-Trefort.

Impregiurarea, ca ministrul de culte si instructiune s'a grabit a presentá camerei maghiare faimosulu proiectu de lege pentru maghiarisarea scolelor poporale cu tote ca romanii au declarat prin graiul Archierilor lor, ca-si vedu amenintata print'insulă nationalitatea si interesele instructiunei poporale, a produsu mare nemultiamire intre toti romanii, care isi afla expresiunea viua in press'a romana din Transilvania si Ungaria. Pentru ca cetitorii nostri se cunoscă parerile tuturor organelor de publicitate romane din tierile aceste, reproducemu cele mai principale din articulii foilor cat se s'a pronuntiatu pena astadi cu privire la faptulu memoratu.

Telegrafulu Romanu dela 3 Martiu v. serie intre altele:

... „Multu a fostu, pugnau a remas. Dicem pugnau, pentru ca in cas'a deputatilor abia va fi combatutu proiectul de 2—3 deputati; in cas'a magnatilor, poate de Metropolitul nostru gr. or. Dróia de deputati si de magnati de vitia maghiara va sprigini proiectul si asia dupa o lupta de un'a seu doue ore dintr'o siedintia proiectul se va vota si se va face dupa forme sale lege. Destula atentie din partea maghiara pentru nationalitat, ...

Din pragul acestei legi noue caute cetitorulu in treptu, caute in viitoru, perspectiv'a va fi aceeasi. Rari voru fi impregiurabile unei politice, in care se se pota orienta omulu asia in graba, ca in impregiurarea cu proiectul acesta. Tendent'a e prea marcata, este maghiarisarea, seu stergerea acelor ce nu voru se fia Maghiari. Mijlocele sunt proiectele de legi in feliul celui din cestiu-

Noi nu credem, ca proiectul adus de dlu ministru Trefort va fi celu din urma in cestiu de maghiarisare. Scar'a inca nu e terminata. Dela art. IX : 1868, prin care se inarticuleaza metropoli'a romana gr. or. in legile tierii, dela statul organicu sanctionat de Maj. S'a Regele, dela art. despre egal'a indreptare a nationalitatilor ori si cum der' mai este pena va veni rendulu la unu proiectu cam de cuprinsulu: „Nici unui cetalianu alu statului ungurescu nu i este permis a vorbi si a se folosi in scrisu de alta limba decat'a de limb'a maghiara.“ Inse acolo vomu ajunge deca cursulu de astazi va ave freulu liberu. Caci deca prin proiectulu de fatia se paraliseaza autonomia bisericilor, autonome in puterea legilor patriei, deca prin proiectulu de fatia se nimicesce legea de instructiune si a egalei indreptatari a nationalitatilor totu in forma legala, pentru ce nu ar' pot veni, mane poimane, un proiectu care se dica, ca in tote scolele limb'a de propunere este cea maghiara?

„Si atunci paradisulu ungurescu ar' fi terminat? Maghiarii n'ar' mai ave pe cine se injure si s'ar' bate la alegeri de-adragulu numai intre sine, s'ar' versá numai sange nobilu maghiaru. Tendent'a maghiarisarei este vechia, este pusa in lucrare cu tote serginti'a, va succede a si ajunge la resultate? De siguru. Dera nu la acele dorite si aspirate de asia disii diplomi ai maghiarsmului!

„Celu d'antaiu, mai gravu si mai periculosu resultat este clatinarea increderei cetalianilor in seriositatea la crearea si aplicarea legilor, („Tel. Rom.“ numai acumu vede clatinata acésta incredere? — Red.) cari, sporindu-se, se suspindu unele pe altele. Alu doilea este joculu cu foculu constitutionalismului; caci mane, poimane, prin o sorte ne-petrunga, fiindu altii eara mai tari, ar' fi indreptatiti, celu putin formalu, de a tratá si cu Maghiarii cum trateaza ei cu noi. . . .“

„Biserica si Scola“ din Aradu (Nr. 10) anuntandu predarea proiectului de lege maghiarsatoriu in discussiunea dietei, dice dupa o introducere mai lunga:

„. . . Faptele ce se petrecu in vieti'a publica sunt de o natura, incat ne facu, se ne vedem desamagiti in ilusii-unile noastre, ba chiaru se paru, ca ne constringu a renunca la dorul nostru de o cointelegeru intre aceste doue elemente avisate atatu de multu la unu poternicu ajutoriu reciprocu.“ Mai departe continua asia.

„Cetitorulu nepreocupatu se poate convinge cindu acelui proiectu, ce situatiune precaria prepara elu scoleloru noastre confessionali. Cu tote acestea elu a facutu primula pasu spre a deveni lege chiaru in cele mai grele impregiurari, in care se gasesc astazi tiéra. — Scopulu principalu alu scolei elementare este de a da omenimea o cultura generala, a-i da cunoscintiele neaparatu de trebuintia fiecarui omu fara privire la positiunea ce voiesce a o ocupá in societatea omenesca. Aceste cunoscintie le dictéza scolei de regula necessitatil poporului. Aceste necessitatii sunt degia astazi atatu de multe, si instructiunea elementara este atatu de ingreuiata prin planulu de invetimentu in viore, incat scola abia li-pote satisface. A mai adaugi langa obiectele de invetimentu presrite si studiul unei limbe in cele mai multe parti cu totulu necunoscute, a pretinde dela candidatii de invetitoriu si dela invetitorii in functiune a o cunoscere in mesur'a dictata de proiectu, insemna a face impossibila intréga instructiunea elementara.

„Istoria si chiaru actualitatea ne este mai departe marturia, ca poporele invétia din indemn proprie atatea limbi, cate le dictéza necessitatea. Priviti numai preste teritoriul ce lu-locuiesc Romanii din acésta tiéra, si veti afá, ca tote poporele, cu cari au ei comunicatiune, li-invétia si cunosc limb'a. Studiul acestei limbe nu l'a introdusu si nu l'a impusu nimenea nisi odata prin nici o dispositiune. Cu tote acestea abia vei afá, incepndu dela marginile Transilvaniei pena susu la Tis'a, sasu, maghiaru, svabu, serbu si israelitu, carele se locuiesca intre romanii, si se nu le cunosc limb'a. Ei o au invatatu, si o sciu din indemnul loru propriu dictat de necessitate. Acésta este unic'a procedura naturala in vieti'a si desvoltarea poporilor. Acestu cursu naturalu ar' trebui se ni-se lase si in ceea ce priveste limb'a maghiara. Prin dispositiuni ca ale proiectului din cestiu nu se produce inse nimeneu alt'a, decat'a resensu si instruire, unu lucru, pre carele de sigurn nu lu poate dorii nimenea in acésta patria atatu de greu cercata de sorte.“

Din Maramuresiu.

Va se dica i-a trebuitu ministrul Trefort ne-aparatu si o adresa romanescă, care se laude inteleptiunea celor ce au faurit proiectul de lege pentru introducerea limbei maghiare in scolile poporale. O asemenea adresa si-a si potutu procura pe cale administrativa in partile Maramuresului, dela cattiva romani — der' cumu si cu ce mediul? O potu vedea cetitorii nostri din dechiaratiunea urmatore ce-o primiramu dilele aceste, la care vomu mai reveni indata ce vomu capeta mai

multe date despre modulu cumu s'a plamadit acea adresa:

Declaratiune.

Noi subscrisii dechiaramu solemnuelu, ca astut'a initiativa intreprinsa de catt'a administratiunea politica a comitatului Maramuresiu prin individulu Iuliu Vintiu, jude cercualu alu Izei, spre a demonstra in contra representatiunei ce o facura deja la Maiestatea S'a regala capii bisericilor romane greco-catolica si orientala, cu o petitiune adresata in dilele acestei Maiestatii Sale augustului Monarchu de un'a parte prea mica a romanilor maramureseni, cari insielati fiindu o subscrisera in favorul proiectului amenintiatoriu alu introducerei limbei maghiare ca studiu obligatu pe langa limb'a materna in scolele poporali romane si intre cari si noi ne cuprindem sedusi pe basa sinistra si cu informatiuni siarlatane prin numita persona a lui Iuliu Vintiu — nu este expresiunea dorintelor noastre, ci ignorandu-o din profundul animei, totodata prin acésta denegam a valoare a subscrisiloru nostre recucerite.

Semnatu in Strintur'a-Maramuresului in 10 Martisoru 1879.

Vasiliu Caracioni m. p.

parochulu Strinturei si
Protopopulu On. alu Tractului Izei.

Vasiliu Caracioni jun. m. p.
membru comitetului comitatensu.

Circular'a guvernului romanu catra poteri.

Lupt'a curagiosa ce o porta guvernulu romanu in contra procederei brutale si a incalcariloru Russiei basate pe nedreptate si neadeveru, este admirabila. Gazeta de Augsburg a publicat de curandu actele cele mai importante privitoare la cestiu Arab-Tabie, prin cari mic'a Romania arata cumu Russi'a scie se duca de nasu pe Europa. Afara de notele despre Arab-Tabie s'a publicat in „Polit. Corresp.“ circular'a dela 3 Martisoru, adresata poterilor de catt'a guvernulu romanu, in care acesta biciuiesce intr'unu modu pe catu de aspiu pe atatu de demnu si convingitoriu neadeverurile, cu cari Russi'a ambla a-si justifica procederea s'a facia de Romania. Circular'a combate mai antaiu assertiunea Russiei, ca Romania ar' ave de a multiam Tiarului independentia sa. Arata apoi intr'unu modu forte palpabilu, ca la Plevna Romanii au scapatu pe russi de perire. Apoi servinduse de arsenalulu istoriei demustra, ca nu Russi'a, ci Europa a datu Romaniei Dobrogea. In fine respinge cu indignatiune imputarea Russiei ca autoritatile romane ar' asupri pe bulgari in Dobrogea. Prin acésta circulara se da diplomatiei ingamfate russesci o lectiune frumosa, care face numai onore diplomatiei romane, care petrunsa fiindu de dreptatea causei sale lupta cu adeveruri pure si luminate ca sōrele din ceriu, pe caudu diplomatia russesci lupta cu neadeverulu si cu sofismele cele mai nerusinate. Estragemu si noi din circulara memorabila dela 3 Martiu punctele cele mai principale:

De repetite ori au sustinutu pena acuma voci oficioase rusesci, ca

1. Romania multiamcesce independentia sa armelor rusesci.

2. Ca castigarea Dobrogei din partea Romaniei este numai o urmare a generositatii Russiei.

3. Ca autoritatile maltracteaza pe bulgari in Dobrogea numai si numai pentru originea lor.

Pe caudu decurgeau luptele intre Serbi'a si intre Turci'a la inceputul incurcaturilor orientale Romanii s'a retinutu dela orice demonstratiune directa sau indirecta si a observat cea mai stricta neutralitate. Pe la finea tómei 1876 s'a adresatu catt'a poterile semnatare ale tractatului de Parisu, intrebandule, ingrijeata tare de existinta sa, ca ce drumu se apuce. Romania prin reserv'a Europei fù silita pentru ca se si apere drepturile politice si integritatea sa territoriala, ca se incheie o conventiune cu acea potere, care stava gata de multu timpu, se tréca cu armatele sale peste frontiera romana. In 4 (16) Aprilie 1877 subsemnà Russi'a cu Romania acea conventiune, care stipula integritatea politica si teritoriala a principatului si asigura comunicatiunea libera a trupelor russesci. Intrarea armatelor russesci in Romania si pregatirile loru, ca se tréca Dunarea, au atrasu asupra principatului din partea inaltei Porti acte de ostilitate, cari au ruptu legaturile cele vechi si au indemnaturu pe natiunea romana de a proclama independentiasa. Guvernulu russescu, care se afla parte mare pe atunci in Ploiesci, a dechiaratu, indata la inceputu, ca proclamarea independientei nu e oportuna, dicendu, ca legaturile, cari lega principatul de imperiul otomanu, nu

sunt asia de apesătorie, încât se fia necesar și urgent de a le rupe și că în momentul soluțiunilor internaționale să se apropie voru cădă de sine. Tocmai, că România a prevedut, că în Europa orientală se voru face schimbări a indemnitații se-si castiga singura independentă. Evenimentele ulterioare au documentat, că actul din Mai 1877, care se parea inopportun, a fost un act de mare pre- cantică. Cându se aflau trupele russesci impedeate în operațiunile lor militare și erau într-o poziție critică, trupele române au alergat în ajutorul celor russesci la Pleven'. Ce a produs actiunea combinată a armelor române și russesci în Bulgaria, cătu de multă s-a apreciat cooperatiunea armatei române, în ceaalianță a fostu armata română cu cea rusească, totă acestea ale mai pomeni aici, ar' fi un lucru de prisosu, de către trebuia se mai demuștramu odata și inca peremtoriu, că România, sigilându-se independentă să cu săgele, multiamește poziția s-a cea nouă, pe care a consanțită congressul din Berlinu, numai si numai armelor sale.

Cui multiamește România castigarea Dobrogei? În sfârșit a 13 pe candu nu era pomenire de Russie, a venit Dobrogea în manile popoarelor tătăresc. Dela acestea au lăsat principii romani. Pe la începutul secolului 15 au cedat Sultanilor care mai înainte ocupaseră Bulgaria și a facuseră provincia otomană. Prin urmare Dobrogea a lăsat dela România înaltă Portă și nu Bulgaria. Familiile bulgare s-au străcurat în acel tienut, care odata era tătărescu, odata romanescu, odata turcescu, numai în timpurile mai noi. De către a avut vrăjitură drept de a-si revindică Dobrogea, apoi atunci România au avut dreptul celu mai mare. Sub ce titlu ar' fi potut cere Bulgaria, ca se se incorporeze o parte din Dobrogea și Silistria, care a fostu cetate romanescă, după ce principatul Bulgariei, candu s-a despartit din poziția s-a că provincia otomană a fostu în stare de a invoca în favorul seu unu titlu istoric său unu rezultat militar? Guvernul turcescu a recunoscut, că în momentul ce a incetat domnia otomană în Dobrogea mostenitorul celu mai legitim este România.

Indată ce sa ivitu înse cestiu nea Basarabiei și guvernul romanescu sia datu totă silintă, că se pastrează ceea ce a avut si de aceea candu i s-a propus se facă schimbări cu Basarabiă pentru Dobrogea a refuzat propunerea facuta, România a renunțat la o marire a teritoriului său ce i se cuvenea sperandu, că celu pucin se va pote conserva status quo. Tratatul dela Berlinu a decisu astfelui. Basarabiă s-a datu Russiei, și Dobrogea a venit era la România, fară ca se se fia exprimatu ideea de compensație. Din respectu pentru spiritul de paufaciune, de care au fostu insuflete poterile la congresu, România s-a supusu decisiunilor europene si a privit la execuțarea cesiuniei Basarabiei cu mare durere si resignație. Dupa mai multe dificultăți la cetea luni a intrat România în posessiunea Dobrogei, pe care pînă astăzi nu o stapanesc pe deplinu și nebantuita. Din totă acăstea urmăză ore că România a cumpărat Dobrogea că unu daru pretiu si marinimosu din manile Russiei? Sa ruptă ore teritoriul incorporat cu România dela Russie său dela Bulgaria? Nu, că Dobrogea și Silistria n'a fostu niciodata nici rusească, nici bulgarescă, Europa împreună cu înaltă Portă după mai multe considerații a datu Dobrogea României care decisiune a primit-o si Russie. Tratatul dela San Stefano care de sigură conține idea cea mai intima a Russiei, nu pretinde a pune acăstă intrebare sub titlul de daru, ci simplu sub titlul de schimbă, deoarece în acelă Dobrogea se parea a pre-cumpăra Basarabiă.

Autoritatile române maltrătează pe Bulgari numai pentru originea lor? — De sute de ani au cautat locuitorii din peninsula balcanică ospitalitate în România. Dera mai cu săma Bulgaria în România totu deuna si-au castigat avere și cultura. Prin anexiunea Dobrogei România s-au facut vecini cu Bulgarii după ce au conlucrat la emanciparea loru si ajunsări parti resipite ale elementului bulgăr sub domnia sa directă. Este ore plausibil, este în interesul României că se uite trecutul seu, si tocmai acum se-si alărgă momentulu, pentru că se vina într-o contradicție flagrantă cu constantă s-a atitudine către șoșpetii cei vechi cari s-au facut supusii sei si se-si permisa de a maltracta pe locuitorii bulgari din Dobrogea numai si numai pentru că sunt Bulgari? Este evident că acăstă acuzație e totu atât de puțină intemeiată, pe cătu de puțină temeiul au celelalte afirmații de cari am vorbitu mai susu.

(Semnat) Campineanu.

Industria în România.

Diu'a de 25 Februarie, în care s-a inaugurat prima fabrică de chibrituri (lemnusie, catranitie) în România va pastră unu locu mandru si onorificu în paginile istoriei industriale române — ea arata Romaniloru în modul celu mai evidentu, că nu mai este timpul departe, candu se va emana și națiunea română de jugulu industriei stră-

ine. Români prin acăstă au aratatu, că au totă mediul cele necesare, atât capitalu, cătu si înțelinta, spre a potă intemeia industria națională. Fabrică de chibrituri din București este producătul a doispredeci barbati distinsi, cari cu propriul lor capitalu, fară de a cere nici unu monopolu ori privilegiu s-au determinat a dă imboldul necesar industriei naționale. Ei si-au alesu chibritulu din cauza, că este unu obiect de consumație de primă necessitate. Din discursul interesant, ce l'a rostitu în d. Boierescu membru fundatoru în diu'a inauguratei estragemu urmatorele:

„Fortă unei națiuni — dise d. Boerescu — se mesura mai alesu după poterea s-a productivă si productiunea industrială însemnată, mai sigură si mai puțină supuse fluctuației si la fortă majoră. Industria chibriturilor este una din acelle industrii, care se poate mai lesne introduce într-o tiere agricolă, că România. De către întreprinderea de față va isbuti, ea va servir de încurajare si de indemnă pentru alii, în diferite alte ramuri ale industriei. Chibritulu jocă unu rol important în economia socială. Statistică arată, că în Europa se consumă unu miliardu de chibrituri pentru fiecare milionu de locuitori. În România consumația este mai mare, căci numai din statul austro-ungar se impărtă la noi peste 6 miliarde de chibrituri în valoare de 2 milioane de franci. Cătu de către crescă avută năstră publică, de către chibriturile si alte obiecte industriale de primă necessitate s-ar fabrica la noi în tiere. Consumația cea mare a chibriturilor atrase atenția industrialilor straini; înse totă companiile straini, cari se adresă la guvernul cereau a avea monopolu. Noi societate română, formată prin propriile noastre forțe, nu amu cerutu nici monopolu, nici privilegiu. Invocam numai protecția legilor contra fraudelor; ne multiamu mai alesu pe garanție ce ne va oferi o lege asupra marcilor de fabrică. Ne amu silitu a instală fabrică acăstă după cele mai noi proceduri, si cu masinile de cea mai recentă inventiune, asia cumu se potem prin calitatea si eficiența produselor noastre, se tienem peputu ori-carei concurenție, leala si onesta. Desi chibritulu este inventat din anul 1833 înse perfectionarea lui a mersu forte incetu fiindu că fabricelor nu le venea a se desparti nici de vechile proceduri, nici de vechile masini. Noi amu urmatu alta cale. Fabrică năstră este basată mai alesu pe mecanismul masinelor.“

„Ne vom face onore, Prezidentă Dömne și domnii mei, a ve preambulă prin atelierele noastre, si veti vedea că lucrările noastre, cari suntu Români, manipulă destul de bine, de si suntu anca novicii si au trebuita de indulgență d-vostre. Ei suntu junii inca, că si fabrică năstră, a carei cladire abia amu inceputu-o în lună lui Iunie trecutu. Nu credem că au fostu prea multu noue luni, pentru ca se terminam această edificiu solidu, pentru ca se aducem din Franța si din Belgia si se instalăm trei-dieci de masini, care se punu în miscare prin o masina fixă cu putere de 20 cai si prin o locomobilă. Inventamentul lucrarilor noastri este astu-felu abia la inceputu. Fabrică produce pe viață de 30 de miile de cuthii sau trei milioane de chibrituri. Acăstă producție va cresce în proporție cu completarea instalației si cu deprinderea lucrarilor. Cu adăuze de putine alte masini, fabrică va fi în poziție, peste unu timpu să crească, a produce optu milioane de chibrituri pe zi.

Concursurile.

propuse de

Societatea academică română

conformu decisiunilor luate în sesiunile de pena la anul 1878.

(Urmare si fine.)

IV. Premie Nasturellu

(din seri'a B, pentru opere publicate).

Conformu decisiunii Societății Academice din sesiunea anului 1876, se pune în cunoștință publicului următoarele disponiții din codicilele reposatului întru fericire C. Nasturellu-Herescu:

B. Premie pentru opere publicate.

In totu anul Societatea Academică Română va avea a premia, din veniturile fondului Nasturellu, o carte tiparită originală în limbă română, care se va socotii de către Societate, că cea mai bună publicație apparută în cursul anului.

Acestă premie voru fi de două specie:

1. In trei ani consecutivi, dă rândul, se va decernă căte unu premiu de patru mii lei, No. 4000 L.

minimumu, la cea mai bună carte apparută în cursul anului următoru:

2. Ero în anu patrulea anu, se va decernă unu premiu fix de lei 12,000, care se va numi „Marele Premiu Nasturellu“, operei, care va fi judecată, că publicaține de capetenă ce să fi apparută în cursul celor patru anu precedenti. Acestu premiu nu se va potă decernă unei lucrări care va fi obținută deja unul d'in premie anuală, decădu defalcându dintr'insulă valoarea premiului precedente.

Oparele, ce se voru recompensă cu acăstă a două seria de premie, voru tractă cu preferență despre materiale următoare:

a) Scrieri serioze de Istorie și de științele accessoare ale istoriei, preferindu-se cele attingeră de istoria țărilor române;

b) Scrieri de Religiune ortodoxă, de Morala practica și de Filosofie;

c) Scrieri de științe politice și de Economie sociale;

d) Tractate originale despre științe exacte;

e) Scrieri encyclopedice, precum Dictionar de istorie și geografie, în care să intre si istoria și geografia României; Dictionar general său parțial de științe exacte, de arti și meserii, de administrație și jurisprudentă, si alte asemeni lucrări utili și bine întocmite;

f) Cărți didactice de o valoare însemnată, că methodu si că cuprinsu.

g) Dictionarie limbistice în limbă română, mai alăssu pentru limbele antice și orientale, adeco limbă latină, ellenă, sanscrită, hebraică, arabă, turcă, slavonă vechia si altele;

h) publicații si lucrări artistice de o valoare scriosă, adeco relative la artile plastice, Arhitectură, Pictură, Gravură, si chiar opere muzicale serioze, pre cari aceste totă Societatea Academică română le va potă appreția atunci, căndu isi va intinde activitatea ei si asupră tutulor materialelor de Belle-Arti:

i) Scrieri de pură literatură română, în proza în versuri, precum poeme, drame si comedie serioze, — mai alăssu subiecte naționale, — si ori-ce alte opere de înaltă literatură. Acestora mai cu séma asu dorî sa se acorde „Marele Premiu Nasturellu“, candu voru fi judecate, că avându unu merită cu totul superior, spre a se dă astfelu o încurajare mai poternica dezvoltării literaturii naționale.

Spre indeplinirea acestor disponiții, Societatea Academică Română a regulat cele următoare:

1. Primul siru de 4 ani prevedut în disponiționile testatorului, attingeră de acăstă seria de premie, s-a inceput în anul 1877, si se va continua pînă în 1879 astfelu, co în anul 1880 se va prezenta pentru primă oară casulu de a se decernă Marele Premiu Nasturellu de 12,000 lei; ero în anul 1879, se va dă unu premiu de 4000 lei celor mai bune cărți publicate în cursul acelui anu.

2. Toti autori, cari voru dorî sa concurre la premiile anuale din acăstă a două serie de premie Nasturellu, sunt autorizați si invitați, că sa tramita mai nante de deschiderea sesiunii anuale a Societății Academice Române, unu numeru celu puțin de 12 exemplare tiparite d'in cartea loru la Delegația Societății, în București (localul Academiei), ossebitu de exemplare, pe cari voru voi sa le offere de-adreptul cota unii său toti membrii actuali ai Societății, foră că acăstă ultima procedere se fia cătusi de puțin obligatorie.

NB. Sa nu se pieră din vedere, co operele propuse la concursu trebuie se fia publicate în restimpul anului curgetorii, adeco cu incepere dela ultimă sesiune anuală a Societății Academice; astfelu, spre exemplu, în sesiunea Societății din 1879 voru potă sa intre la concursu numai cărțile publicate dela 15 August 1878 nante, ero în sesiunea din 1880, voru potă concurre la Marele Premiu Nasturellu, totă cărțile publicate dela 15 August 1876 pînă în diu'a intrunjirii membrilor la sesiunea din 1880.

3. La concursu se potu prezenta si opere prenouite in noue editiuni, care se voru fi retyparită in cursul anului de autori in vietă.

Dupa coprinderea chiaru a testamentului, traductiunile d'in limbi straine sunt escluse dela concursu; se va face anse exceptiune pentru acelle traductiuni de pe opere straine clasice, cari:

a) său prin difficultătile invinsă alle unei perfecte reproducere in versuri românesc, voru constitui adevărate opere litterarie alle limbii române;

b) său prin anexarea de elucidări si de note științifice, cu totul proprii traducatorului, isi voru fi insusit meritele unor lucrări originali in limbă română.

5. Cărțile premiate de Societatea Academică română d'in alte fonduri alle sârbe săle său tiparite d'in initiativa si cu spesele ei, nu potu intra la concursu pentru premiile Nasturellu din seri'a B.

6. Premiele Nasturellu din seri'a B se potu accordă nu numai unor opere complete, ci si părții unui opere tiparită

in cursulu anului, cu conditiune, anse, că acăsta parte sa fie de valoarea si de intinderea unui volumu si nu de alle unei simple fascioare, (minimumu 400 pag. formatu in-8°, garmond).

7. Premiarea unei parti a unui opus la unu concursu annuale nu impiedica premiarea unei alte parti a aceluiiasi opus la unu concursu posterior.

8. Opurile anonyme si pseudonyme voru poté fi admisse la concursulu cătilor typarite, éro autorii loru, spre a primi premiele acordate, voru trebuí sa justifice proprietatea loru.

Inscrisiuniare.

Conformu § 9 p. b. si d. din statutele Reuniunei invetiatorilor romani gr.-or. din tiér'a Barsei, aprobat de Venerabilulu Consistoriu archidiocesanu prin hartia ddto. Sibiu 4 Novembre 1878 Nr. 2803 Sedt. are onore subsemnatulu comitetu a aduce la cunoscinti'a membrilor reuniunei, că adunarea generala anuala ordinaria se va tiené in Brasiovu in edificiulu scólelor romane centrale gr. or. la 4, 5 si 6 Aprile a. c. cu urmator'a Programa.

Siedinti'a I in 4 Aprile

1. La 8½ ore a. m., coadunandu-se membrii in loculu destinat pentru tienerea siedintelor, mergu in corpore la biserica, spre a asistá la servitiulu divinu cu invocarea duhului santi.

2. Precis la 10 ore presidiulu deschide siedintiele cu o cuventare acomodata insemnatatiei dilei.

3. Se da cetire apelului nominalu.

4. Se presentáza adunarei reportulu comitetului reuniunei, despre activitatea s'a in decursulu anului espiratu.

5. Se presentáza adunarei reportulu cassariului.

6. Se alegu comisiunile de revisuirea socotelelor si pentru inscrierea membrilor noi.

Siedinti'a a II in 5 Aprile la 9 ore.

1. Se cetescu döue disertatiuni, anuntiate in sensulu statutelor la presidiulu reuniunei, si anume:

a) despre folosulu invetiarei fisicei in scóla poporala, indigandu-se metodulu relativu la propunerea acestui obiectu de invetiamentu.

b) despre propunerea limbei materne in scólele elementare.

2. Introducere in scriere si cetire pe bas'a intuitiunei. (Prelegere practica.)

Siedinti'a a III in 6 Aprile, la 9 ore.

1. Reportulu comisiunilor.

2. Cumu au a se tractá piesele de cetire in limb'a materna. (Prelegere practica.)

3. Introducere in gramatic'a limbei materne. (Prelegere practica.)

4. Propuneru de sene statutorie escate in sinulu adunarei, in conformitate cu statutele reuniunei.

5. Ficsarea locului pentru adunarea generala proxima.

NB. Prisosindu timpu se voru ceti unele pasage interesante din döue manuscrite de fizica si matematica in scólele poporale, insinuate la comitetu.

Brasiovu, 4 Martiu 1879.

Comitetulu:

Stefanu Iosifu

Presedintele Reuniunei.

Ioanu Aronu

notariu substituta.

Diverse.

(Concertu in favorulu in una datiloru dela Seghedinu.) Sambata in 22 Martiu se va dá sub protectoratulu domnei generalitie Carola Van der Sloot Vlamingen si cu participarea d-nelor urmatórie: E. Aronsohn, Dück de Maurer, Mayer, B. Popu, I. Safrani si Schobeln in favorulu inundatilor Seghedineni unu Concertu impreunat cu-o loteria. La Concertu voru cooperá mai multe dame si domni. Bilete numeratare à 1 fl. Intrarea 80 cr. Dorim, ca publicul brasovianu se imbracăoseze cătu mai multu acăst'a frumós'a intreprindere filantropica.

(Terminulu de reclamatupentru darea pe venit) s'a inceputu in orasiulu nostru dela 17 Martiu st. n. si tiene pena la 24 Martiu. In timpulu acest'a se voru espune tabelele de conscriptiune si de demesurarea darei pe venitul ale Clasei I si II pe anulu 1879 la oficiulu de dare orasianescu inainte de prandiu dela 9 pena la 12 ore, dupa prandiu dela 3 pena la 6 ore. In aceste liste se cuprindu: calfele dela fabrici, ne-guatorii si meseriasii, diurnistii, meseriasi fara

calfe, muncitorii si slujnicile, proprietarii cu membrii loru de familia, carii au trecutu peste 16 ani. Reclamatiunile se facu in scrisu in terminulu prescris si se adreséza la primariul orasului.

(Adoptarea calendarului gregorianu in administratiunea Romaniei.) „Romanulu“ de Sambata pledéza intru unu articulu de fondu pentru adoptarea calendarului gregorianu in tota administratiunea interioara a Romaniei, dicéndu, că ocasiunea cea mai buna s'ar oferi tocmai acuma, candu se semte necessitatea de a se luá mesur'a legislativa că de aci in colo anulu bugetariu se se incépa cu 2 Aprile si nu cu 1 Ianuariu. Modificarea legii comptabilitatii este de lipsa pentru că in cele trei luni d'anta ale anului comisiunile bugetare se aiba timpu de ajunsu de a studia bine bugetele si aceste se pota fi votate apoi in regula, nu cu doue trei luni mai tardi cumu se intempla acuma. Cătu despre adoptarea stilului nou, — dice „Rom.“ — pote că nici nu este trebuint'a de o lege. N'ar fi vorba decat de o mersu administrativa, cumu a fostu si pentru directiunea postelor si a telegrafelor, care a fostu nevoita se adopte stilulu nou, din cauza relatiunilor sale cu strainetatea. Intocmai pentru aceleasi motive si ministeriulu de finantie ar' fi nevoie se adopte aceea-si mersu, căci i-ar' fi peste potentia de a impune stilulu vechiu in relatiunile sale cu casele din strainetate, căra cari se face unu servitu anualu de diecimi de milioane; i-ar' fi forte lesne si comodu de a adopta stilulu nou, in tota administratiunea s'a interioara, spre a nu mai fi silitu a lucrá dupa döue stiluri diferite. Biseric'a, particularii, publiculu, natiunea intréga, in fine ar' urmá de a se conforma stilului vechiu, déca i va placé se incépa a numerá prim'a di a anului cu 12 dile mai tardi de cătu se incepea in timpulu conciliului dela Nicheia, la 325 dupa Christosu, astfelui incat serbatorile Craciunului, spre exemplu nu mai cadu astadi esactu in aceea-si di in care cadeau in timpulu acelui mare conciliu, ci cu 12 dile mai tardi. De acăst'a parte a cestiunii — dice „Rom.“ mai departe — nu ne ocupam astadi, se ne mantinem in erórea in care ne afiamu, déca nu ne amu luminat inca in destulu, spre a ne convinge cu totii că, mantienendu calendarul Julianu, amu mutatu pena acuma cu 12 dile mai tardi tota serbatorile bisericei nóstre; d'er' celu pucinu administratiunea se nu mai remana in acăst'a eróre, căci cine dice administratiune dice socoleli, dice calcule, si acestea nu potu admite erori voluntare.

(Memoarele principelui Metternich.) Despre acestea memoare ale vestitului cancelariu, care a condusu destinele Austriei o jumetate de seculu ne face diuariulu „Athenäum“ interesante impartasiri. Autobiografi'a lui Metternich forméza tomulu I si se afla sub pressa. Valoarea biografiei se maresce prin multimea documentelor, ce cuprinde. Din cele 14 tomuri sunt döue (1 si 4) de cuprinsu biograficu alte döue (2 si 8) cuprindu portretele multor contimpurani insemnati, — Napoleon, Louis Philippe, Canning, Carolu Alberto s. a. Celealte tomuri cuprindu depesi, epistole dela imperatulu Leopold, imperatulu Franciscu, imperatulu Nicolae alu Russiei, Fridericu Wilhelm alu Prussiei s. a., dela barbati de statu si dela alte celebritati precum Lord Stratford de Redcliffe, Goethe, Humboldt, Liebig, Rossini, Mezzofanti s. a. Tomulu II cuprinde unu memorandu sub titululu: „Testamentulu meu politicu“. Multi, cari cunoscu pe Metternich numai că politico voru fi suprinsi, aflandu, că elu a fostu mare adoratoru alu sciintielor, si cu deosebire alu sciintielor esacte, si cei ce-lu voru socoti că o pétra fundamentala a absolutismului se voru mirá că elu si-a datu tota silint'a se reinvieze constiutiunile vechi ale statelor si ordinelor in provinciile austriace.

(Prin catastrof'a dela Seghedinu) orasulu acest'a nenorocitu s'a ruinatu, s'a prapadit de totu. Esistent'a a mii de familii, possessiunea, isvorulu castigului loru, sunt nimicite. Eata unele date statistice cari ne dau o icona despre perderile posibile ale Seghedinului. Dintre cele 70,000 de locuitori, sunt peste 14,000 că antreprenori, amplioati si lucratori legati de agricultura. Preste totu este cunoscuta ocupatiunea a 30,000 de locuitori, dintre cari 2092 'se tienu de intelectua, peste 14,000 se occupa cu agricultura, 4768 cu industri'a, camu la 2000 cu negoziul, 2200 suntu proprietari de case, 3700 traiescu prin servitie personale. Nu se poate arata ocupatiunea a 41,000 de locuitori cari partea cea

mai mare voru fi femei, copii, betrani. Pe bas datelor de mai susu se vede, că mai bine de jumatate din poporatiune s'a ocupat cu agricultura. Dupa scrutarile oficiale pamantul innecat de pélengă Tis'a, dela Solnocu in josu, face peste un milionu jugere catastrale, 100 de miluri cuadratice, cari facu 1.330,000 jugere domesticale unguresci. Marimea catastrofei se cunoscce mai bine deca vomu urmari töte relatiunile locale. Ora siu Seghedinu a avut 9566 dupa altii 9700 de case din acăstea au mai remas numai 261 care nu s'au surpatu. Dupa numerul caselor cu ridicatura cuprinde Seghedinu intre orasiele din Ungari'a locul alu 74, dupa numerul locuitorilor cari locuiescu intr'o odaia ieia locul alu 104. De aci urmează că cele mai multe zidiri au fostu cas de lemn lipite cu lutu, ba pote si ingradite cu nucu si cumu au datu valurile peste ele indat le-au returnat. Preste totu industri'a in Seghedinu n'a fostu desvoltata. Bogati'a Seghedinu consta din productele agricole si din prasirea vitelor si numai in mica parte din venitele industriale si comerciale. Seghedinu a avut 7047 cas 300 asini, 9008 capete de vite, 92,173 oi, 119 capre, 26,892 de porci, si 1330 stupi. Comercentii si industriașii erau din tota poporatiunea 9,5 percente. Gradulu de cultura este forte inferior de őrece numai 37 de percente din poporatiune scie ceti si scie. Caracteristicu pentru desvoltarea culturala este consumtiunea gazului. In Seghedinu exista deta 1865 o societate de iluminat cu gazu si consumulu anualu face peste 9.5 milioane urme cubice, precandu Pest'a cu o poporatiune numai de trei ori mai mare arata o consumtiune de 211,5 milioane de urme cubice. Ce se atinge de industria cea mare, avu Seghedinu o mória cu vaporul care lucrá cu o masina de aburu si produce 68,000 de maji de faina; o fabrica de spiritu, care producea 500,000 de vedre, o fabrica de chibrituri, care a arsu inca in decursulu catastrofii, unde si aflau 250 de lucratori panea de töte dilele. Din institutele de creditu ale Seghedinului sunt de memorat: banc'a comerciala si industriala de 2000 de actii si cu unu capitalu de 200,000 fl. banc'a industrialilor seghedineni cu unu capitalu de 100,000 fl. Cass'a de pastrare avea unu capitalu in actii de 130,000 cu unu fondu de rezerva de 44,000 fl. sume depuse la cassa: 1.9 milioane fl. din care 950,000 in politie, 245,000 bilet de banca, 162,000 fl. in hartii de valore. Cass'a de pastrare generala avea unu capitalu de 80,000 fl. sumele depuse 165,000 fl. si in politie 178,000 fl. caramidaria unu capitalu de 120,000 fl. Societatea de gazu are unu capitalu de 310,000 fl. in fine inca o societate pe actii cu unu capitalu de 500,000 fl. Din aceste date se poate cunoscse insemnatata economica si comerciala a Seghedinului.

Unu fortepianu forte bunu

se afia de vendiare cu unu pretiu moderat in cas din Scheiu strad'a: „la Crucea Capitanului“ Nr. 493

2-5

Anunçiu.

Subscrisulu are onore a face cunoscutu că deschisul:

Magazinulu

seu de

haine gata de barbati si de copii

dupa moda cea mai noua — unu costumu de haine de stofa pentru persoane mari dela 15 fl. in susu si pentru copii dela 3 fl. 50 cr. in susu. Lure de comanda costumu mare dela 4 fl. 50 cr. um costumu — in Strad'a Scheiloru Nr. 14 si se recomanda onoratului publicu promitendu serviciu promptu si pretiurile cele mai moderate.

Pe langa acăst'a facu totodata cunoscutu Magazinulu meu este provediutu cu diferite stofe materiale.

1-3

Ioanu Bidu.

Cursulu la burs'a de Viena

din 19 Martiu st. n. 1879.

5%	Rent'a chartisia	Oblig. rurali ungare	77.7
(Metalliques)	64.50	" Banat-Timis	82.1
5%	Rent'a argintu(im-prumutu nationalu)	" transilvane	76.7
64.70	" croato-slav.	86.5	
Losurile din 1860	117.75	Argintulu in marfuri	100.
Actiunile bancei nation.	792.—	Galbini imperatesci	5.5
instit. de creditu	248.25	Napoleond'ori	9.32
Londra, 3 luni.	117.20	Marci 100 imp. germ.	57.4

Editoru: Iacobu Muresianu.

Redactoru responsabilu: Dr. Anrel Muresianu

Tipografia: Ioane Gött si fiu Henricu.